

Кіші «Көгершін» тобы
«Құм терапиясы арқылы
балаларды шығармашылыққа
баулу» шығармашылық жобасы

ТҮСІНІК ХАТ

Құм терапиясы баланың дамуы мен өзін-өзі терапия әдісі ретінде ежелгі уақыттан бері белгілі. Құмның икемділігі одан әлемнің миниатюралық суретін жасауға деген ұмтылысты оятады. Адам құмсалғышта жасаушы ретінде әрекет етеді - болмыстың заңдылықтарын сақтай отырып, бір өмір тарихы екіншісін өзгертеді: бәрі пайда болады және бәрі кетеді, қалпына келтірілмейтін түрде жойылатын ештеңе жоқ, тек ескі нәрсе басқаша, жаңаға айналады. Бұл сезімнің қайталанған тәжірибесімен адам психикалық тепе-теңдік күйіне жетеді.

Құммен ойнау - әр бала үшін табиғи және қол жетімді іс-әрекет түрі. Бала, әсіресе дамуында ерекше қажеттіліктері бар, көбінесе сезімдерін, қорқыныштарын сөзбен жеткізе алмайды, содан кейін оған құммен ойнау көмектеседі. Оны алаңдатқан жағдайларды ойыншық фигуралардың көмегімен қайталау, құмнан өз әлемінің бейнесін құру, бала шиеленістен босатылады. Ең бастысы, ол өмірдегі көптеген жағдайларды символикалық шешуде баға жетпестәжірибе жинақтайды, өйткені нағыз ертегіде бәрі жақсы аяқталады!

Құм көбінесе балаларға магнит сияқты әсер етеді. Олардың қолдары бейсаналық түрде құм құйып, електен бастайды, туннельдер, таулар салады, шұңқырлар қазады. Егер сіз бұған әр түрлі ойыншықтар қоссаңыз, онда нәрестеөзінің жеке әлеміне ие, онда ол елестетеді және қиялдайды, сонымен бірге жұмыс істеуге және мақсатқа жетуге үйренеді.

**«Құм терапиясы арқылы балаларды шығармашылыққа баулу»
жобасының сипаттамасы**

Жоба атауы	«Құм терапиясы арқылы балаларды шығармашылыққа баулу»
Жобаның өзектілігі	Құм терапиясы бағдарламалары әлеуметтік педагогқа әр балаға жеке көзқарасты жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Баланың жеке басының даму проблемасы қазіргі кезде ең өзекті мәселелердің бірі болып табылады, өйткені біз оның қалыптасуының алғашқы кезеңдерінде тұлғаның жеке сәйкестілігін қалыптастырудың маңызды шарты туралы айтып отырмыз. Ойын және сурет - бұл балалар іс-әрекетінің ерекше формалары. Балаларға деген қызығушылық жағдай мен жұмыстың ұйымдастырылуы баланың негізгі қажеттіліктерін қанағаттандыруға қаншалықты мүмкіндік беретініне байланысты. «Құм терапиясы» бағдарламасы бойынша жұмыс жасау - балалардың шығармашылық қабілеттерін, ақыл-ой қабілеттерін, эстетикалық талғамын, сонымен қатар сындарлы ойлау қабілетін дамытатын тамаша құрал
Жобаның мақсаты	Құрғақ және дымқыл құмды пайдаланып, образ жасау барысында оның жеке ерекшеліктері мен диагностикасын ескере отырып, баланың жеке басының танымдық, сындарлы, шығармашылық және көркемдік қабілеттерін дамыту
Жобаның міндеті	- Балаларды табиғи және қалдық материалдарды, миниатюралық ойыншықтарды қолдана отырып құмда әр түрлі құрылыс техникасына үйрету; - Қиялды дамыту, кәдімгі заттардағы ерекше нәрсені көру қабілеті, балалардың көркемдік-шығармашылық қабілеттері мен шығармашылығын дамыту; - Қиындықтарды жеңу процесіне сезімталдықты дамыту; - Еңбексүйгіштікке, ұқыптылыққа, жұмысты

	соңына дейін жеткізуге ұмтылуға тәрбиелеу; - Танымдық функцияларды қалыптастыру - (қабылдау, зейін, есте сақтау, ойлау); - Баланың еркін және шығармашылық тұлғасын дамыту.
Күтілетін нәтежие	- Балалардың танымдық белсенділігін, шығармашылығын, байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамиды; - Шығармашылық қызметке деген қызығушылық қалыптасады; - Балалардың шығармашылық қиялы дамиды.
Жобаны жүзеге асырушылар	Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілері, тәрбиешілері
Қатысушылар	Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілері, тәрбиешілері
Жобаның мерзімі	2024 жылдың Қыркүйек-сәуір

Жобаның кезеңдері:

Бірінші кезең — дайындық (көрнекі ақпарат стендтерін безендіру, балалармен, ата-аналармен және тәрбиешілермен жұмыс).

Екінші кезең-ұйымдастырушылық-практикалық (топта ата- аналармен жұмыс істеу нысандарын анықтау, ата-аналармен өзара іс-қимыл бойынша бір жылға жұмыс кезеңдерін жоспарлау, жоба бойынша материалдарды талдау, өңдеу)

Үшінші кезең — қорытынды (қорытындылау).

ЖОБА МАЗМҰНЫ

Айы	Іс-шаралар жоспары
Қыркүйек	-Ата-аналарға арналған кеңес «Құм терапиясы дегеніміз не?» (қосымша 1) -Құм ойынының ережесімен таныстыру (қосымша 2) -Ойыншықтар топтамасын көрсету: «Ертегі кейіпкерлері» -Құмды жаңбыр (қосымша 3) -«Кіші мектеп жасына дейінгі балалардың қолының ұсақ моторикасын құм арқылы дамыту» тақырыбында шеберлік сыныбын өткізу (қосымша 4)
Қараша	-Дидактикалық ойын-жаттығулар: «Құмдағы өрнектер» (қосымша 5) - Құм ойындары - Біз «ерекше іздерді» қалдырамыз (қосымша 6) - Ата-аналарға кеңес беру «Құмның таңғажайып мүмкіндіктері» (қосымша 7)
наурыз	- «Гүлдің суретін сал» жаттығуы (қосымша 8) -«Құмды қиялдар» шеберлік сыныбын өткізу (қосымша 9)

Қорытынды

Қорыта айтқанда: бала қиялындағы сөзбен айтып жеткізе алмайтын дүниесін құмға түсіре алатындығына көзім жетті. Бала қолымен және табиғатпен жасалған шынайы, тартымды және тартымсыз пішіндерді қолданады, ал қолдан жасалған заттар шындықты қабылдауға көмектеседі.

Құм терапиясы арқылы баланың мынадай құзіреттіліктерін дамыттым:

- Шығармашылық
- Танымдық
- Интеллектуалдық
- Қарым-қатынас

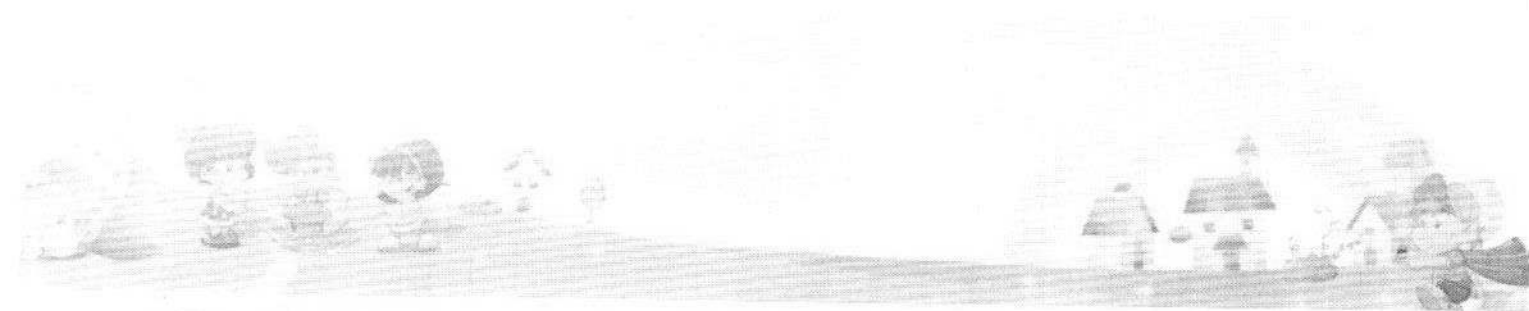
Құм терапиясының көмегімен мектеп жасына дейінгі балалар өздерінің жеке қабілеттерін дамытады, балалар шығармалары олардың шынайы сезімдерін, тәжірибелері мен эмоцияларын бейнелейді.

Құмзар ойындарды, жаттығуларды пайдалану балалардың эмоциясын, шығармашылығын, зейіндерін, қабілеттерін дұрыс көзқарастарын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Педагогикалық процестің негізгі бағыты әрбір жеке тұлғаның мәдениетін тәрбиелеу, әрбір баланың жеке дара ерекшелігін ескере отырып, қойылған міндеттерді іске асыруда жеке тұлғаны жан – жақты етіп қалыптастыру бірлікте шешімін табады. Заманауи инновациялық әдістерді мектеп жасына дейінгі балалардың дамуында қолдану арқылы, балаларды шаршатпай, жалықтырмай, жан – жақты дамуына «Құм терапиясының» тигізер үлесі өте зор деп ойлаймын.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Грабенко Т.М., Зинкевич - Евстигнеева Т.Д. Құмдағы ғажайыптар. Құм ойын терапиясы.-SPb .: ISP IP, 1998 жыл;
2. Новиковская О. А. Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған сумен және құммен дамытатын ойындар жинағы. - СПб.: «БАЛАЛЫҚ-ПРЕСС», 2005 жыл;
3. El G. құмда ойнап жүрген адам. Динамикалық құм терапиясы. - SPb, «Реч», 2007 ж.
4. Грабенко Т.М. , Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Құм терапиясы бойынша семинар, -SPb, «Реч», 2002 ж.

Ата-аналарға арналған кеңес «Құм терапиясы дегеніміз не?»

Баланың қиялын дамытуда, өзін-өзі дамытуда қазіргі замандағы жаңа технолоияның ерекше түрі бұл - құм терапиясы. Құммен жұмыс жасау баланы ашуға тез берілуден, жылауықтыктан, агрессиядан айықтырады және алдын-ала сақтайды.

Бала үшін әр өнердің түрі ерекше болғанымен, құммен сурет салу қай жағынан да тигізер пайдасы ерекше. Құм – тек баланы өнерге баулып қана қоймай, медициналық тұрғысынан да тиер көмегі ерекше. Қазіргі таңда, көпке таныла бастаған құм терапиясы да қарқын алып келе жатқаны баршаға мәлім.

Айта кетерлігі балабақша жасындағы балапандарға ауыр тиетін ас күрделі жұмыстар берілмейді. Сол себепті, құм өнері қандай да бір икемділікті талап етпейді. Жас ерекшеліктеріне сай жеңіл тапсырмалар беріліп отырады.

Олар кіші, ортаңғы және үлкен топ болып үшке бөлінеді:

Кіші топ - еркін тақырыпта қалаған бейнелерді, шимайларды салады.

Ортаңғы топ - өтілген тақырыпты қамтиды. Сол төңіректе салуға рұқсат етіледі.

Ересек топ - әріптер және де сандарды құмда бейнелейді. "Құм терапиясы дегеніміз не?"

Құм терапиясы – бұл сіздің ішкі әлеміңізді көптеген миниатюралық фигуралармен, құм науасымен, судың белгілі бір мөлшерімен-және өзін-өзі көрсетудің еркіндігі мен қауіпсіздігін сезінудің ерекше мүмкіндігі. Бұл сөздерді табу қиын нәрсені білдіру, тікелей байланысу қиын нәрсені байланыстыру, әдетте саналы қабылдаудан аулақ болатын нәрсені көру мүмкіндігі.

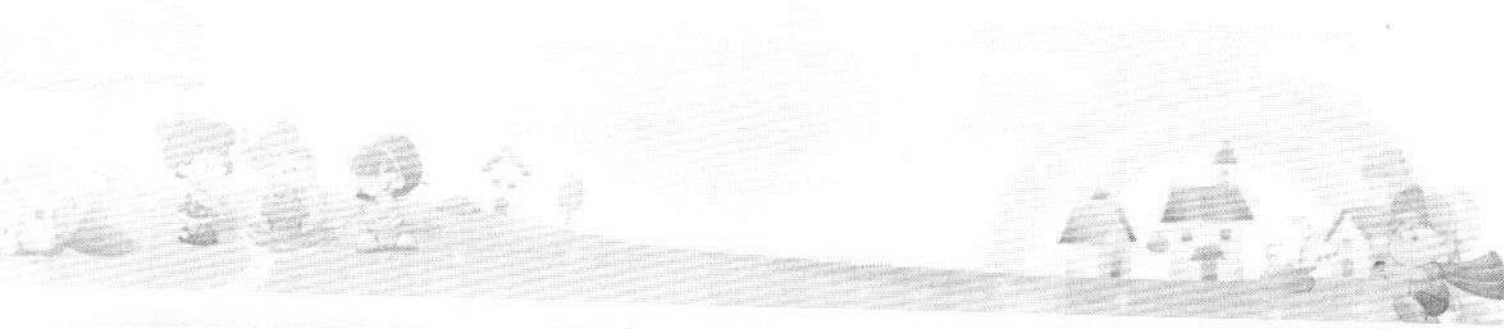
Бұл ерекше әдіс, оның арқасында бала құм мен кішкентай фигуралардан миниатюрада өз әлемін салады. Ол адамдардың, жануарлардың, ағаштардың, ғимараттардың, көліктердің, көпірлердің миниатюралық фигураларын пайдалануды ұнатады. Ойын барысында бала құмды сумен араластыра алады, төбешіктер, таулар құра алады, ылғалды пейзаждар жасай алады. Сонымен бірге нәресте өз санасында өздігінен пайда болған нәрсені құммен білдіреді. Басқаша айтқанда, балаға бір сағатқа белгісіз ғалам беріледі, оның ішінде ол өзінің жеке әлемін жасай алады.

Құммен ойнау - баланың өз тәжірибесін білдіруінің, әлемді танудың, қарым-катынас орнатудың ең органикалық тәсілі, ал таныс, белгілі әдіс -

олардың шындығы. Бала оны «ауыртқан» нәрсемен ойнайды. Өз эмоцияларын көрсете отырып, бала өзін-өзі сауықтырады.

Құм терапиясының маңызы: Бала өзін жайлы, қорғалған күйде сезініп, шығармашылық белсенділік танытатын табиғи стимулдық орта қалыптастырады және танымдық, психикалық процестерді дамытады ол түйсік (форманы, түсті, тұтас түйсік), есті, зейінді, қиялды, кеңістік түсінікті, тактильді-кинестетикалық сезімділік пен қолдардың ұсақ моторикасын дамиды.

Құм ойынының ережесімен таныстыру

Ойын кезінде балаларды мінез-құлық ережелерімен таныстырған жөн: құм жәшігінен құм құймауға тырысыңыз: (су құймауға тырысыңыз);

«Құм әлемі ханшайымы» құм астық достары адасып, үйіне құмсалғышқа орала алмағандықтан қайғырды. Ол сенен сұрайды:

- Кішкентай құм түйіршіктеріне қамқорлық жасаңыз - егер болса, оларды құм жәшігінен лақтырмаңыз

кездейсоқ төгілген құм - ересек адамға көрсетіңіз, ол құмсалғышқа оралуға көмектеседі. Сіз лақтыра алмайсыз, құм лақтыра алмайсыз.

- Құм түйіршіктерін олардың аузына салуды немесе басқа балаларға лақтыруды ұнатпайды. Сіз аузыңызға құмды ала алмайсыз.

- «Құм әлемінің ханшайымы» балалардың қолдары мен мұрындары таза болғанын жақсы көреді. Сондықтан құммен немесе сумен ойнағаннан кейін қолыңызды жуып, таза алақаныңызды айнаға көрсетіңіз.

Құм жәшігіндегі ойындарды аяқтап, балалар ғимараттарын бөлшектейді, ойыншықтарды орындарына қойып, құмды тегістеп, қолдарын құмның бетіне қойып, алғыс сөздерді айту:

Біздің алақанымызға қараңыз - олар дана болды! Рахмет

саған, біздің қымбатты құмымыз

Сен бәрімізге өсуге көмектестің!

Қосымша 3

Ойыншықтар топтамасын көрсету:

«Ертегі кейіпкерлері»

Мақсаты: балаларды құмсалғыштағы ойындар мен әрекеттерге арналған ойыншықтар жинағымен таныстыру.

Тактильді қабылдау және көру есте сақтау қабілетін дамыту. Баланың жанды және жансыз табиғат әлемі туралы түсініктерін дамыту және кеңейту.

Көңілді көңіл-күй жасаңыз.

Құрал-жабдықтар: шпательдер (шағын); қасықтар; елеуіш; шұңқырлар; әртүрлі пішіндер; жануарларды, өсімдіктерді, адамдарды, жиһаздарды, машиналарды бейнелейтін миниатюралық ойыншықтар (биіктігі 5-7 см); әртүрлі ғимараттар мен құрылыстар; қажетсіз материал (малтастар, раковиналар, бұтақтар, таяқтар, түймелер, коктейльдерге арналған сабандар, кішкентай шарлар және т.б.) Қозғалыс: «Құм әлемінің ханшайымы» сізге құммен ойнауға арналған ойыншықтарды көрсеткісі келеді. Оларды алуға, көруге, ойнауға болады.

Құмды жаңбыр Мақсаты: бұлшық ет күшін реттеу, босаңсу.

Жабдықтар: Құм жәшік.

Ойын барысы: Қолға құмды алып ақырындап тырс – тырс деп жаңбыр жаудыру. Бала жайлап, содан соң жылдам құмды өз жұмырдығынан құмжәшікке ересектердің алақанына, өз алақанына шашады. Бала көзін жауып және құмға саусақтарын ашып алақанын қояды, ересек адам қандай да бір сауасағына құм себеді, ал бала осы саусақты атайды. Содан соң олар рөлдерімен ауысады.

Құмды жел Мақсаты: дем алу – дем шығаруды қалыптастыру.

Жабдықтар:

Ойын барысы: Балалар құм үстінде шұңқырды пайда болғанша үрледі. Осы ойындарға коктейльге арналған бір рет пайдаланатын түтікшелерді қолдануға болады.

Құмды шеңбер

мақсаты: Кеңістікті бағдарлау, сенсорикалық қабілеттерін арттыру.

Ойын барысы: Бала құмда әр түрлі тәсілде шеңбердің суретін салады және оның әр түрлі заттармен: қақпақтармен, тастар, тұқымдармен, түймелермен, тиындармен, моншақтармен безендіреді. Бала өз

Тіркеу № 00001

шеңберіне» ат қоюына болады. Сонымен бірге осындай амалды ол өз алақанытаңбасымен жасауға да болады.

Қосымша 4

«Кіші мектеп жасына дейінгі балалардың қолының ұсақмоторикасын құм арқылы дамыту» тақырыбында шеберлік сыныбын өткізу

Мақсаты: ата – аналарды бейнелеу өнерінің дәстүрлі емес бағытымен таныстыру-құммен сурет салу.

Міндеті: құммен сурет салудың әртүрлі тәсілдерін көрсету, құм суреттерін бейнелеу техникасының ерекшеліктерімен таныстыру, құмнан және басқа да сусымалы материалдардан шығармашылық жұмыстар жасауға үйрету.

Материалдар: құрғақ құм, құмға арналған контейнер.

Техникалық жабдықталуы: компьютер, презентация. **Мастер-класс барысы:**

- Сәлеметсіздер ме, құрметті ата-аналар!

Бүгін біз құм туралы сөйлесетін боламыз, Мен сізге "мектеп жасына дейінгі балаларда ұсақ моториканы құм арқылы дамыту"тақырыбында мастер- класс көрсеткім келеді.

Ұсақ моториканың дамуы баланың жалпы дамуында маңызды рөл атқарады. Ұсақ моториканың өте маңызды ерекшелігі бар. Бұл жүйке жүйесімен, көру, зейін, есте сақтау және баланың қабылдауымен байланысты.

Ұсақ моториканы дамытуға арналған көптеген сабақтар, ойындар мен жаттығулар бар. Бұл саусақ ойындары, ұсақ заттары бар ойындар, модельдеу және сурет салу, сонымен қатар құм терапиясы болуы мүмкін.

Құм-баланың өз бетінше әрекет ету үшін қолданатын алғашқы материалдарының бірі: құмсалғышта, жағажайда, арнайы контейнерде. Құм-бұл әлемді зерттеудің бірегей мүмкіндігі, құмды басқару еркіндік, қауіпсіздік және өзін-өзі көрсету сезімін береді. Құммен өзара әрекеттесу-арт-терапияның әлемдегі танымал бағыттарының бірі. Құмның жұмсақтығы балаға тыныштандырады, босаңсытады, эмоционалды жағдайды үйлестіреді.

Сонымен қатар, құммен жасалатын әрекеттер балаларға стресстен, қорқыныштан, тәжірибеден арылуға, шиеленісті, мазасыздықты және фобияны жеңілдетуі мүмкіндік береді деп саналады.

Құмсалғыш-баламен байланыс орнатуға арналған тамаша делдал. Егер ол нашар сөйлесе және ересек адамға өзінің тәжірибесі туралы айта алмаса, онда құммен осындай ойындарда бәрі мүмкін болады.

Бірақ бұл құмның жалғыз плюсінен алыс: ол ұсақ моториканы керемет дамытады (құрылымы арқасында құм сезімтал сезімге жағымды әсер етеді және саусақ ұшындағы жүйке ұштарын ынталандырады), қиял, шығармашылық, қиял ойлау және тағы басқалар.

Құммен жұмыс істеу тыныштандырады (әсіресе гиперактивті балалар) – онда бізді жағымды эмоциялармен толтыратын күн энергиясы бар сияқты.

Құммен жұмыс жасауда балалар ішкі еркіндік пен сенімділікке ие болады. Көбінесе құмсалғышта балалар жазда ойнайды, бірақ қыста біз құмды қиял техникасында аппликация үшін материал ретінде қолдана аламыз.

"Құм" сабағында біз балалармен құммен таныстық, оны жанасу арқылы ұстадық, күн мен бұлтты боядық, балалар өздерін жайбарақат, көңілді және жігерлендірді.

Құмдағы тәуелсіз сызбалардың арқасында бала әріптер мен сандарды тезірек игереді, "оң" және "сол" ұғымдарын, күн мен түннің, жыл мезгілдерінің уақытша ұғымдарын үйренеді.

Жақында әйнекке құм салу өте танымал кәсіпке айналды. Мұны істеу үшін сізге әйнек беті мен артқы жарығы бар үстелдер қажет.

Түрлі-түсті құм балалардың көркем шығармашылығына арналған материал ретінде үлкен қызығушылық тудырады. Бұл "көлемді" картиналарды жасауға арналған таңғажайып материал, жанасуға жағымды, пластикалық және түрлі-түсті.

Жақында бізде ұлы мереке - Жеңіс күні болғандықтан, біз құмнан сурет салуға тырысамыз. Бірақ алдымен біз саусақтарымызды жігіттермен қалай жасайтынымызды есімізге түсіреміз.

Саусақ гимнастикасы:

Бір, екі, үш, төрт, бес саусақтары серуендеуге шықты. Олар ұзақ жаяу жүрді.

Содан кейін жүгіру, жүгіру. Аздап секірді,

Сонында олар құмға құлады.

Енді бастайық, ол үшін бізге қажет: құрғақ құм және құм контейнері.

Суреттің ортасында бізде от болады, ал жақын жерде Сент-Джордж лентасы болады, сіз жұлдыздарды өзіңіз тарта аласыз немесе шаблон мен шеңбер жасай аласыз. Міне, сіздермен бірге бірлескен сурет пайда болды!

Тіржауларыңызға рахмет!

Дидактикалық ойын-жаттығулар:
«Құмдағы өрнектер»

Мақсаты: сенсорлық стандарттар туралы білімді бекіту.

Барысы:

Ересек саусақпен, алақанның шетімен, құмсалғыштың жоғарғы жағындағы щеткамен әртүрлі геометриялық фигураларды, Қарапайым/ күрделі өрнектерді (түзу және толқынды жолдар, қоршаулар мен баспалдақтар) тартады. Бала құмның түбіне бірдей үлгіні салу керек.

Тәрбиеші: "бүгін сен екеуміз құм үйімізді безендіреміз. Құмға қандай өрнектер салуға болатынын қараңыз. Мен сияқты сурет салыңыз.

Өз өрнегіңді, суретіңді ойлап тап"

Құм ойындары Біз «ерекше іздерді» қалдырамыз

Мақсаты:

қоршаған әлемнің әртүрлілігі, құм мен судың қасиеттері туралы балалардың идеяларын дамыту;
тактильді сезімталдық пен қиялды дамыту

Мазмұны:

Біз осы құмнан кім өтетінін ойлап, ойнаймыз.

"Балапандар бар" - бала жұдырығымен және алақанымен құмға күшпен басады.

"Қояндар секіреді" - саусақ ұшымен бала құмның бетіне соғып, әртүрлі бағытта қозғалады.

"Жыландар қозғалады" - бала саусақтарымен босаңсыған немесе созылған, құмның бетін толқынды етеді (әртүрлі бағытта).